

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 26 січня 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

ЗМІСТ

	С.
ВСТУПНЕ СЛОВО.....	6
<i>Bazylieva V.</i> FOREIGN EXPERIENCE IN PROTECTING THE CONSUMERS' RIGHTS OF FINANCIAL SERVICES.....	8
<i>Bila A. V.</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Shcherban Elena</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А.</i> РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	16
<i>Даценко О. І.</i> РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ЗАХИСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	20
<i>Дерев'янко Б. В.</i> ПРО ПОСИЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ДОТРИМАННЯ ПІДСТАВ НАДАННЯ ОКРЕМИХ ФІНАНСОВИХ ВИПЛАТ.....	23
<i>Дмитренко Е. С.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ФІНАНСОВУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НАДАВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	27
<i>Ільченко М. Г.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	31

<i>Клименко К. В., Ухналь Н. М.</i> ІНСТИТУТ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.....	36
<i>Корнева Т. В., Сірочук І. В.</i> ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	40
<i>Кузмін А. Р.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВПРАЦІ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ.....	45
<i>Маланчук Т. В.</i> НОВІ ПРАВИЛА ЄС ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ СПОЖИВЧИХ КРЕДИТІВ.....	48
<i>Плотнікова М. В.</i> ВИМОГИ ДО РЕКЛАМИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЄС.....	51
<i>Пожидаєва М. А.</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ АКТИВ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ У ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	55
<i>Руденко Л. Д.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАКОННІСТЬ КОМІСІЇ ЗА ОБСЛУГОВУВАННЯ КРЕДИТУ ЯК УМОВИ ДОГОВОРУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	61
<i>Рудой В. М.</i> ПОСИЛЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА НЕБАНКІВСЬКИМИ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ В УКРАЇНІ.....	64
<i>Рудой В., Лисенко І.</i> НОВАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАХИСТОМ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	68

<i>Світличний Д. С.</i> ПРО РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ.....	71
<i>Устинова І. П.</i> СВДС ЯК ВИД ФІНАНСОВОГО МОНИТОРИНГУ.....	76
<i>Ушинкіна О. А.</i> ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ: АДАПТАЦІЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....	80
<i>Цветков А. М.</i> ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	84
<i>Цукан С. В.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГЛАМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ КРИПТОАКТИВІВ (MICA).....	89
<i>Швагер О. А.</i> ПОРЯДОК ІНФОРМУВАННЯ УЧАСНИКІВ ПЕНСІЙНИХ СХЕМ УСТАНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС.....	92
<i>Курса С.</i> ПРАКТИКА СУДУ ЄС У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ.....	96
<i>Кучер О.</i> ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКІВ ТА ЇЇХ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ: ДОСВІД ЄС.....	101

НОВАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАХИСТОМ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Рудой В.

*к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та банківської справи
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка*

Лисенко І.

*здобувач вищої освіти 4 курс заочної форми навчання
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка*

На сучасному етапі еволюції світових фінансових ринків визначається існування єдиної та взаємопов'язаної системи захисту прав споживачів фінансових послуг, що займають ключове положення в інвестиційному процесі. Кожен елемент цієї системи виконує специфічні функції, сприяючи трансформації накопичених сум у вкладення через забезпечення різноманітних фінансових послуг. Однак, в контексті фінансового ринку України, екстраполяція цього висновку призводить до висновку про протилежність – система захисту виявляє розсіяність та невзаємодіючість елементів, що суттєво впливає на ефективність інвестиційного процесу та може призвести до недосягнення оптимальних результатів.

Аналізуючи особливості єдиного порядку здійснення нагляду за виконанням надавачами різноманітних фінансових послуг, у тому числі банками, небанківськими фінансовими установами, надавачами обмежених платіжних послуг, щодо дотримання нор-

мативів законодавства України про захист прав споживачів, зокрема на платіжному ринку, Національний банк України (далі – НБУ) здійснив актуалізацію здійснення такого нагляду. Ця актуалізація має своєю передумову: по-перше, імплементацію функцій НБУ у сфері захисту прав споживачів фінансових та платіжних послуг, яка випливає зі Закону України від 12.01.2023 №2888-IX [1]; по-друге, впровадження комплексу заходів для нагляду за виконанням надавачами фінансових та платіжних послуг вимог законодавства України з захисту прав споживачів фінансових послуг, а також вимог щодо взаємодії зі споживачами та іншими сторонами при врегулюванні прострочених зобов'язань, в тому числі вимог щодо етичної поведінки.

Слід враховувати, що цей порядок нагляду деталізований у Положенні про здійснення Національним банком України нагляду за виконанням об'єктами нагляду законодавства України про захист прав споживачів фінансових послуг та обмежених платіжних послуг, а також вимог щодо взаємодії зі споживачами при врегулюванні прострочених зобов'язань [5;6].

Також, слід зазначити, що актуалізація порядку нагляду є необхідним етапом у реалізації стратегічних заходів НБУ, спрямованих на забезпечення стабільності та надійності фінансового сектору. Це також враховує важливість захисту інтересів споживачів фінансових послуг, що є невід'ємною частиною забезпечення фінансової стабільності. Враховуючи важливість платіжних послуг у сучасному фінансовому ринку та їх вплив на економічний розвиток, зазначена актуалізація сприятиме збалансованому функціонуванню ринку та створенню умов для здорової конкуренції між учасниками фінансового сектору. Щодо особливостей, важливо, щоб суб'єкти фінансового ринку адаптували свої процеси та процедури відповідно до зазначених новацій та внесли необхідні зміни у свої внутрішні процеси для відповідності новим вимогам, для ефективного виконання нормативних вимог та забезпечення високого ступеня захисту прав споживачів у фінансовому секторі.

Також оновлення порядку здійснення беззвізного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг НБУ, узгодженого з новими вимогами, які визначені законами України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» [4], «Про страхування» [3] та «Про кредитні спілки» [2], що набувають чинності з 1 січня 2024 року. Згідно новацій, передбачено розширення кола суб'єктів, що підлягають наглядовій діяльності, а саме:

- страховики, кредитні спілки, фінансові компанії, ломбарди та їх відокремлені підрозділи;
- небанківські фінансові групи та їх учасники;
- надавачі супровідних послуг та їх відокремлені підрозділи, за винятком колекторських компаній, бюро кредитних історій та юридичних осіб, яким видано ліцензію на операції з готівкою;
- власники істотної участі, ключові учасники у структурі власності, афілійовані та споріднені особи надавачів фінансових послуг;
- іноземні учасники ринку фінансових послуг, що здійснюють діяльність в Україні;
- особи, що надають послуги з аутсорсингу надавачам фінансових послуг відповідно до чинного законодавства.

Відповідно до норм Положення про здійснення безвиїзного нагляду було затверджено постановою Правління НБУ від 14.12.2023 №162 [7], передбачено використання інструментів як пруденційного, так і ринкового нагляду, враховуючи особливості діяльності суб'єктів та ризикові фактори. Крім того, Положення визначає ряд заходів, які НБУ може застосовувати після результатів безвиїзного нагляду, включаючи коригувальні заходи та заходи раннього втручання. Ці механізми спрямовані на забезпечення стабільності та надійності фінансового сектору та захисту прав споживачів фінансових послуг.

Таким чином, Положення про здійснення безвиїзного нагляду є частиною стратегічних заходів НБУ, спрямованих на адаптацію фінансового регулювання до сучасних вимог та забезпечення ефективного контролю за ринком небанківських фінансових послуг.

Література:

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо платіжних послуг» від 12.01.2023 №2888-IX.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2888-20#Text>

2. Закон України «Про кредитні спілки» від 14 липня 2023 року № 3254-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3254-20#Text>.

3. Закон України «Про страхування» від 18 листопада 2021 року № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.

4. Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» від 14 грудня 2021 року № 1953-IX.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

5. Постанова Правління Національного банку України «Про внесення змін до Положення про здійснення Національним банком України нагляду за додержанням об'єктами нагляду законодавства України про захист прав споживачів фінансових послуг та обмежених платіжних послуг, вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості» від 28 вересня 2023 №118.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0118500-23#Text>

6. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення Національним банком України нагляду за додержанням об'єктами нагляду законодавства України про захист прав споживачів фінансових послуг та обмежених платіжних послуг, вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості та внесення зміни до Положення про здійснення Національним банком України безвиїзного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг» від 02 вересня 2022 №198.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0198500-22#Text>

7. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення безвиїзного нагляду за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг» від 14 грудня 2023 №162.

URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_14122023_162.